

بخش ۵ - شناسائی شیخ نشین های ساحل صلح

الف - اوضاع طبیعی

۱ - حدود و وسعت

شیخ نشینها تئیکه در خط ساحلی خلیج فارس بطول تقریبی چهارصد مایل از مرز حاکم نشین مسقط و عمان تا «خرآل اودید» در شبه جزیره قطر گسترده اند و حدود ... ۳۲ مایل مربع وسعت دارند بنام شیخ نشینهای ساحل صلح معروف اند این شیخ نشینها عبارتند از:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- شارجه
- رأس الخیمه
- ام القوین
- عمان
- دوی
- ابو ظبی
- فجیره

که دارای تاریخ سیاسی مشابهی میباشند پس از اشاره ای بوضعیت اقلیمی این منطقه بضرورت بچگونگی شکل گرفتن و تحول یافتن این شیخ نشینها در خلال بررسی تاریخ آنها تا جائیکه لازم برای اداسه تحقیق ما باشد اشاره ای خواهیم کرد آنگاه بررسی اوضاع اجتماعی و اقتصادی شیخ نشین ابو ظبی و دوی خواهیم پرداخت .

۲ - آب و هوا

خصوصیات آب و هوای تمام شیخ نشین های هفتگانه مورد بحث تقریباً مشابه و عبارتست از:

- خشک بودن آب و هوا
- بالا بودن درجه حرارت در تابستان گرم و طولانی آن و بالاخره
- معتدل بودن درجه حرارت در زمستان کوتاه آن

ب - اوضاع سیاسی

در بیان تاریخچه ای در زمینه تاریخ سیاسی شیخ نشینهای ساحل صلح باید متذکر گردید که در اوایل قرن شانزدهم پرتغالیها انحصار تجارت خارجی را در خلیج در دست داشتند ، لیکن کم کم بین پرتغالیها و تجار اروپائی که سایل بودند سهمی از منافع تجارت خلیج را بخود اختصاص دهند مبارزه ای در آغاز پنهان پس آنگاه آشکار پدید آمد که با کاهش تسلط پرتغالیها در شرق در اواخر قرن شانزدهم دامنه آن محدود گردید . از آن زمان بعد در اثر یک سلسله پدیده هائیکه بحث در شناخت ماهیت و ارزیابی نتایج آنها از حدود هدف این تحقیق بدور است موجب شد که تفوق و نفوذ بریتانیا در این منطقه روز افزون گردد . در آخرین دهه قرن نوزدهم آلمان ، فرانسه و روسیه از ابراز تمایل خود نسبت به بهره گیری از منافع سیاسی و تجاری موجود در منطقه خلیج فارس انکار نکردند . لیکن دولت انگلستان با درک وضعیت موجود از سیاست باستانی خود استفاده کرد و معاهداتیکه با حکام این شیخ نشینها منعقد نمود خط مشی سیاسی حکام این مناطق را بدانگونه که تمایل داشت ترسیم کرد . هر چند این معاهدات با هر یک از حکام این شیخ نشینها جداگانه منعقد گردید لیکن از آنجائیکه متن آنها پس از تعیین خط مشی سیاست آتی انگلستان

در این منطقه انشاء شده بوده مفاد آنها یکسان میبود بطوریکه بموجب مفاد این تعهدات که در طول سال ۱۸۹۲ با حکام این مناطق منعقد گردید آنان متعهد گردیدند که:

- هیچ قسمت از خاک منطقه تحت تسلط خود را بکسی یا دولتی بجز دولت بریتانیا واگذار نمایند.

- هیچ رابطه‌ای با هیچ دولت خارجی مگر با اجازه مخصوص دولت بریتانیا منعقد نمایند.

- بدولت انگلستان اجازه دهند که یک نماینده گی سیاسی در این شیخ نشینها داشته باشد.

و متقابلاً دولت انگلستان تعهد حمایت از حکام این مناطق را در مقابل تجاوزات احتمالی دول خارجی پذیرفت.

در سال ۱۹۰۲ به پیشنهاد دولت انگلستان شورائی مرکب از شیوخ شیخ نشینها هفتگانه ساحل صلح تشکیل گردید که در آغاز آن شیوخ این شیخ نشینها تعهد کردند حد اقل سالی دوبار جلساتی بریاست نمایندگی سیاسی انگلستان در دویبی تشکیل دهند. در جلسات این شورا ضمن بحث در اطراف رئوس کلی سیاست داخلی و خارجی این شیخ نشینها سعی گردید که اولاً: حکام شیخ نشینهای هفتگانه ساحل صلح از یک خط مشی سیاسی مشترك که با نظر ریاست نمایندگی سیاسی انگلستان انشاء شده بود تبعیت کنند و ثانیاً: زمینه مساعدی برای تشکیل فدراسیونی از حکام شیخ نشینهای خلیج فارس بوجود آورند. در مورد اخیر باید خاطر نشان ساخت که در نتیجه تلاشهای مستمر نمایندگی سیاسی انگلستان در این منطقه که در جهت وحدت نظر حکام این شیخ نشینها در مورد تشکیل این فدراسیون صورت گرفت سرانجام در هیجدهم فوریه ۱۹۰۸ حکام دویبی و ابوظبی پس از یک ملاقات دوستانه مقدمات

تشکیل اجلاس ای از حکام شیخ نشینهای خلیج فارس را بمنظور تشکیل این فدراسیون فراهم آورند و آنگاه در بیست و پنجم فوریه ۱۹۶۸ حکام شیخ نشین های ساحل صلیح بانضمام قطر و بحرین در اجلاسیه خود که در دوی برپا گردید تشکیل این فدراسیون را اعلام نمودند. شورای عالی فدراسیون نخستین جلسه خود را در ۲۵ مه ۱۹۶۸ در ابوظبی تشکیل داد و از آن تاریخ تا کنون جلساتی بمنظور تعیین هدفهای این فدراسیون و چگونگی نیل به آنها در هر یک از شیخ نشینهای عضو تشکیل میگردد که بحث در ماهیت آنها از حدود هدف تحقیق ما خارج است.

اینک پس از بیان مقدمه ای در باب موقعیت سیاسی مشترک شیخ نشینهای هفتگانه بررسی اوضاع اجتماعی و اقتصادی شیخ نشین ابوظبی و دوی میپردازیم.

ج - اوضاع اجتماعی شیخ نشین ابوظبی

۱ - زبان

زبان مردم این شیخ نشین عربی است و انگلیسی بعنوان زبان دیپلماسی در تنظیم اسناد و مدارکی که بین این شیخ نشین و کشورهای غیر عربی زبان رد و بدل میگردد بکار میرود.

۲ - دین

دین رسمی مردم ابوظبی اسلام و مذهب آنان تسنن است. تنها گروه غیر مسلمان بجزه اروپائیان هندیان هستند که از اصول دین خود تبعیت میکنند.

۳ - جمعیت

بموجب تخمین جمعیت این شیخ نشین در حدود ۵۰ هزار نفر برآورد شده است.

تا قبل از کشف نفت در این منطقه سکنه آن تنها تشکیل شده بود از مردم عرب با اختلاطی از نژاد سیاه پوست که در نتیجه تجارت برده بدین منطقه آورده شده بودند لیکن پس از کشف نفت در این منطقه مهاجرت مهاجرین فلسطینی ، لبنانی ، سوری ، عراقی ، مصری ، هندی ، پاکستانی و ایرانی بدین منطقه آغاز شد که تا با امروز نیز ادامه دارد . این مهاجرتها بسرعت در تغییر ترکیب سنی جمعیت این منطقه مؤثر گردید و گروههای سنی جمعیت این شیخ نشین بشدت از این مهاجرت ها متأثر شدند بطوریکه در حال حاضر جمعیت شیخ نشین ابوظبی از پدیده جوانی برخوردار است .

د - اوضاع اقتصادی

۱ - کشاورزی

هر چند در سالهای اخیر فعالیتهائی در زمینه بهبود و توسعه کشاورزی در این منطقه صورت گرفته لیکن بعلت شرائط اقلیمی خاص این ناحیه بازده این فعالیتهای بسیار ناچیز بوده بطوریکه در حال حاضر عدم تعادل موجود در تولید و مصرف محصولات کشاورزی از طریق واردات تعدیل میگردد . با توجه بعدم امکانات توسعه کشاورزی در این منطقه است که سهم بخش کشاورزی در تخصیص منابع مالی نخستین برنامه پنجساله عمرانی این شیخ نشین ، بشرحیکه خواهیم دید ، تقریباً ۱۰٪ سهم بخش صنعت و فعالیتهای صنعتی است .

۲ - کانهها و صنایع

در دهه ۱۹۵۰ بدنبال کشف منابع نفت در شیخ نشین ابوظبی فعالیتهائی از طرف شرکتهای انگلیسی در زمینه استخراج نفت در این منطقه صورت گرفت که این

فعالیت‌ها در نخستین ماه‌های دهه ۱۹۶۰ به نتیجه رسید و در سال ۱۹۶۲ نفت بمیزان تجاری در این منطقه استخراج گردید. در جدول زیر میزان تولید نفت خام در شیخ نشین ابوظبی در سالهای ۶۸-۱۹۶۲ نشان داده شده است.

جدول شماره ۲۶

تولید نفت خام در ابوظبی در سالهای ۶۸-۱۹۶۲

(واحد - میلیون تن متریک)

سال	تولید
۱۹۶۲	۰/۷
۱۹۶۳	۲/۳
۱۹۶۴	۸/۹
۱۹۶۵	۱۳/۲
۱۹۶۶	۱۷/۷
۱۹۶۷	۱۸/۳
۱۹۶۸	۲۴/۰

کشف نفت بمیزان تجاری و صدور آن منابع ارزی فراوانی برای مردم این شیخ نشین به ارمغان آورد که حاکم آن به پشتوانه این منابع فراوان مقدمات لازم را جهت اجرای اولین برنامه عمرانی در این شیخ نشین فراهم ساخت.

۳ - برنامه عمرانی

در بین شیخ نشینهای خلیج فارس ابو ظبی تنها شیخ نشینی است که با تعیین هدفهائی مشخص مجموعه اقداماتی را که در زمینه اجرای این هدفها در سالهای آتی باید صورت گیرد در قالب برنامه ای مدون ساخته است این برنامه که بتوسط کارشناسان انگلیسی حاکم این منطقه تهیه شده در مارس ۱۹۶۸ بتصویب حاکم ابو ظبی رسید. هدفهای این برنامه عبارتست از:

- بالا بردن سطح زندگی مردم ابو ظبی از طریق: توسعه تعلیم و تربیت، افزایش خدمات بهداشتی، توسعه ارتباطات و شبکه های سجا براتی و توسعه فعالیتها ئیکه در زمینه خانه سازی باید صورت گیرد.

- توسعه شبکه های آبیاری

- توسعه فعالیتهای صنعتی

- توسعه فعالیتهای کشاورزی

بطوریکه مشاهده میگردد افزایش درآمدها که معمولاً در برنامه هدف اصلی است در طرح برنامه شیخ نشین ابو ظبی مورد نظر طراحان این برنامه نبوده و این امر هم با توجه بجمعیت بسیار اندک این منطقه و درآمد نفت سرشار آن بسیار طبیعی مینماید. هزینه اجرای طرحهای این برنامه از طریق درآمدهای نفتی تأمین خواهد شد.

در جدول زیر فصول مختلف نخستین برنامه عمرانی ابو ظبی و نیز اعتبارات هر فصل به تفکیک آورده شده است.

جدول شماره ۲۷

صورت اعتبارات برنامه عمرانی پنجساله اولین نشین ابوظبی در

سالهای ۷۲ - ۱۹۶۸

(واحد هزار دینار بحرینی)

۱۹۷۲	۱۹۷۱	۱۹۷۰	۱۹۶۹	۱۹۶۸	جمع اعتبارات	نام فصلها
۸۳۰۰	۱۱۰۶۰	۱۷۳۷۰	۱۶۹۹۰	۱۷۲۶۰	۸۲۸۷۰	ارتباطات
۱۰۴۲۰	۸۲۲۰	۹۹۷۰	۱۴۴۶۰	۱۱۲۷۰	۶۳۱۰۰	صنایع
۷۴۹۰	۹۰۲۰	۱۱۶۵۰	۱۲۹۲۵	۸۷۲۵	۵۴۲۶۰	شهرداریها
۱۰۵۰۰	۱۴۵۰۰	۱۱۷۵۰	۴۲۵۰	۳۰۰۰	۴۹۰۰۰	واسه اوسرمایه گذاریها
۲۸۰۰	۲۴۰۰	۱۳۵۰	۴۷۰۰	۲۷۵۰	۱۶۷۰۰	خانه سازی
۴۰۵۰	۴۱۳۰	۲۵۶۰	۱۷۶۹	۸۸۰	۱۳۹۶۹	کشاورزی
۱۴۶۴	۲۵۸۸	۲۰۵۷	۱۸۰۳	۴۲۲۸	۱۲۱۴۰	تعلیم و تربیت
۵۸۰	۸۳۰	۲۳۷۵	۳۷۱۵	۲۲۲۰	۹۷۲۰	تأسیسات
۳۳۰	۸۴۵	۲۰۴۰	۲۴۶۵	۸۳۰	۶۵۱۰	بهداشت
۱۰۰۰	۱۵۷۱	۱۳۲۵	۱۱۷۰	۸۵۰	۵۹۱۶	جهانگردی و توریسم
۳۷۵	۵۵۰	۶۴۰	۹۳۰	۲۶۰	۲۷۸۵	کاریابی
۵۷۳۵۹	۵۶۲۱۴	۶۴۸۸۷	۶۵۱۷۷	۵۲۲۷۳	۳۱۶۹۷۰	جمع کل

۱- هر ۱۳۲۲۸ دینار بحرینی معادل یک لیره استرلینگ است.

۴ - پول رایج

تا قبل از ژوئن ۱۹۶۶ روپیه هندی بعنوان پول رسمی در جریان معاملات و مبادلات داخلی و خارجی ابوظبی بکار میرفت لیکن متعاقب تنزل ارزش روپیه هندوستان در تاریخ ژوئن ۱۹۶۶ ، دینار بحرینی بعنوان پول رسمی در شیخ نشین ابوظبی بجریان گذاشته شد . برابری دینار بحرینی با لیره استرلینگ عبارتست از : هر لیره استرلینگ معادل است با ۱/۳۳۸ دینار بحرینی

۵ - بانکداری

سیستم بانکی در شیخ نشین ابوظبی متشکل است از بانکهای سه گانه زیرین :

- بانک بریتانیائی خاورمیانه

- بانک شرقی

- بانک عثمانی

۶ - مالیاتها

منابع مالیاتی در این شیخ نشین بسیار محدود و درآمدهای مالیاتی محدودتر است . منابع مالیاتی به حقوق و عوارض گمرکی و مالیات بر درآمد شرکتهای خارجی محدود میگردد که میزان عوارض گمرکی با توجه به ناچیز بودن نرخ آن بسیار اندک است و میزان مالیات بر درآمد شرکتهای خارجی هم محدود به مالیاتهای است که از شرکتهای نفتی و شرکتهای بیمه خارجی تحصیل میگردد که در مورد قسمت اخیر میزان مالیات جزء درآمدهای نفتی محسوب شده و رقم مالیات دیگر شرکتهای بیمه خارجی هم چندان قابل ملاحظه نیست . بطور کلی رقم مالیاتها و عواید دولتی کمتر از یکصدم درآمدهای نفتی اخیر شیخ نشین است .

۷ - تجارت خارجی

در آغاز مباحث مربوط به شناسائی شیخ نشینهای خلیج فارس متذکر شدیم که هیچگونه آماری مربوط به حجم و مالاترکیب و توزیع جغرافیائی بازرگانی خارجی این شیخ نشین درجداول آماری که بمنظور بررسیهای اقتصادی از طرف سازمان ملل یا دیگر موسسات اقتصادی و مالی جهانی منتشر میگردد منعکس نشده و در اینجا اضافه میکنیم که اصولاً در نشریات آماری بین المللی هیچگونه اسمی از این شیخ نشین بمیان نیامده و متأسفانه با تمام تلاشی که در جهت دست یابی به کم و کیف تجارت خارجی این شیخ نشین صورت گرفت بازاطلاعات قابل استنادی در این زمینه تحصیل نشد. با توجه به :

- اطلاعات پراکنده ای که در زمینه مبادلات خارجی این شیخ نشین در نشریات خارجی منتشر شده
- وابستگی سیاسی و اقتصادی این شیخ نشین با دولت بریتانیای کبیر و
- شناخت ساختمان قسمت اقتصادی آن
- تحصیل این نتیجه چندان مشکل نیست که مبادلات این منطقه بیشتر با کشور انگلستان و امار آن صورت میگردد.

۵ - اوضاع اجتماعی شیخ نشین دویی

۱ - زبان

زبان رسمی مردم شیخ نشین دویی عربی است و زبان انگلیسی بعنوان زبان دوم پذیرفته شده و همچنین بعنوان زبان دیپلماسی مورد قبول حکام این شیخ نشین قرار گرفته است بطوریکه متن کلیه قرار دادها تیکه با کشور های غیر عربی زبان منعقد میگردد بدین زبان است.

۲ - دین

دین رسمی مردم شیخ نشین اسلام و مذهب آنان تسنن است لیکن گروه قابل توجهی مسلمان شیعه که اکثریت آنان را مهاجران ایرانی تشکیل میدهند در این شیخ نشین وجود دارد. گروههای غیر مسلمان بجز اعراب مسیحی و اروپائیان هندیها هستند.

۳ - جمعیت

بموجب آخرین تخمینی که در سال ۱۹۶۸ در باره جمعیت شیخ نشین دوبی زده شد جمعیت این شیخ نشین حدود هفتاد هزار نفر بر آورد گردید. بیشتر این جمعیت را مهاجرین هندی، پاکستانی، ایرانی، اردنی، سوری، مصری، عراقی و فلسطینی بانضمام معدودی از سیاه پوستانی که در نتیجه تجارت برده بدین منطقه آورده شده‌اند تشکیل میدهند.

و- اوضاع اقتصادی

۱ - کشاورزی

بجز کشت خرما بمیزان بسیار محدودی فعالیتهای در زمینه تولید سبزیجات، حبوبات و میوه‌ها در شیخ نشین دوبی صورت میگیرد لیکن بشرحیکه در ترکیب واردات این شیخ نشین خواهیم دید هر ساله دوبی مقدار زیادی محصولات کشاورزی بمنظور جبران ناکفائی تولیدات داخلی از خارج وارد میکند.

۲ - کانه‌ها و صنایع

بطور کلی فعالیتهای اقتصادی مردم دوبی در پنج بخش بشرح زیر متمرکز

است :

- تجارت
- نفت
- ماهیگیری و صید مروارید
- قایق سازی
- خدمات دولتی

بحث در اطراف فعالیت‌های تجارتي در این منطقه در قسمت مربوط به شناسائی نقش تجارت در اقتصاد دوبي دنبال خواهد شد. در مورد صنعت نفت در این منطقه باید متذکر گردید که دوبي دارای منابع نفت است ولی نه با اندازه همسایه‌اش ابوظبی و بطور کلی هنوز جزء مناطق نفت خیز جهان محسوب نشده و مقدار تولید نفت در این منطقه بعد تولید تجاری نرسیده است. تولید نفت در این شیخ نشین از نیمه دوم دهه ۱۹۶۰ شروع شده است پیش بینی می‌گردد که مقدار تولید در سال ۱۹۷۰ به حدود ۵ میلیون تن بالغ گردد.

پس از تولید مروارید مصنوعی توسط ژاپنی‌ها و رکود بازار مروارید طبیعی فعالیت‌هایی که در جهت صید مروارید در دوبي صورت می‌گرفت بیکباره کاهش یافت بطوریکه امروز تنها فعالیت‌های مختصر پراکنده در زمینه صید مروارید در این منطقه بچشم می‌خورد.

صنعت ماهیگیری با توجه به نیاز طبیعی مردم این شیخ نشین بمواد پروتئینی روز بروز رو به توسعه رفته بطوریکه در حال حاضر سالانه حدود ۵۰ تن انواع ماهی از آب‌های خلیج توسط مردم این شیخ نشین صید گردیده که مقدار قابل ملاحظه‌ای از آن بکشورهای خارج صادر می‌گردد.

۳ - پول

پول رایج در دوبي ریال (قطر - دوبي) است که برابری آن با لیره استرلینگ عبارتست از: هر ریال قطر - دوبي معادل است با ۱ شیلینگ و ۹ پنس.

۴ - بانکداری

عملیات بانکداری در شیخ نشین دویی بوسیله بانکهای زیر :

- بانک بریتانیایی خاورمیانه

- بانک ملی دویی

و بیش از ده بانک دیگر که اکثراً بصورت نمایندگی بانکهای خارجی هستند انجام میگیرد.

سیستم بانکی این شیخ نشین یکی از فعالترین سیستم های بانکی در شیخ نشین های خلیج فارس است و این امر هم با توجه بحجم بسیار زیاد مبادلات تجارتي در این منطقه بسیار طبیعی جلوه مینماید ، زیرا بشرحیکه خواهیم دید دویی یک بندر آزاد با تمام ویژه گیهای خاص آنست و ماهیت چنین امری وجود یک سیستم بانکی مثبت و فعال را پذیر است.

۵ - مالیاتها

منبع اصلی درآمد دولت در شیخ نشین دویی حقوق و عوارض گمرکی است . بطوریکه قسمت اعظم $5/4$ میلیون پوند درآمدهای دولتی در سال ۱۹۶۸ از سر دریافتی های گمرکی تأمین گردیده است . شقوق و عوارض گمرکی واردات نیز نسبت به کالاهائی ترانزیتی حدود $4/۶۸$ ٪ ارزش این کالاهاست مالیات بردرآمد شرکتهای خارجی که عملیات آنها بطور عمده در زمینه صنعت نفت و بیمه در این شیخ نشین متمرکز است رقم دیگر مالیاتها را تشکیل میدهد .

۶ - بازرگانی خارجی

دویی بندری است آزاد که بصورت مرکزی جهت توزیع مجدد کالاها درآمد و به تعبیری بصورت بزرگترین سوپرمارکتهای کالاهای جهانی درآمده است . حجم

واردات کالا بدین شیخ نشین در سالهای اخیر در اثر :

- توسعه تأسیسات بندری در دوی
 - افزایش فعالیتها و تیکه در جهت توزیع مجدد کالاهای وارداتی در این شیخ نشین
- صورت گرفته افزایش فوق العاده چشم گیری یافته است بطوریکه میزان واردات از حدود ۷ میلیون پوند در سال ۱۹۶۱ به حدود یکصد میلیون پوند در سال ۱۹۶۹ بشرح جدول زیر بالغ گردیده است .

جدول شماره ۲۸

ارزش واردات شیخ نشین دوی در سالهای ۱۹۶۱-۶۹

(واحد میلیون لیره استرلینگ)

سال	واردات
۱۹۶۱	۶/۶
۱۹۶۲	۸/۴
۱۹۶۳	۸/۷
۱۹۶۴	۱۰/۷
۱۹۶۵	۱۸/۳
۱۹۶۶	۲۳/۲
۱۹۶۷	۳۰/۶
۱۹۶۸	۶۶/۶
۱۹۶۹	۱۰۰/۰

بطوریکه در جدول فوق مشاهده می‌گردد ارزش واردات دویی در ۹ سال اخیر بیش از پانزده برابر گردیده لیکن بشرحیکه گذشت این واردات طبیعی دویی نبوده بلکه مقدار قابل ملاحظه‌ای از آن مجدداً بشیخ نشینها و کشورهای مجاور بویژه ایران، پاکستان و هندوستان صادر می‌گردد.

حال که ارزش واردات باین شیخ نشین در طی سالهای ۶۹ - ۱۹۶۱ مشخص گردید باید دید که چه کشورهایی صادرکننده کالا بدویی بوده‌اند و اهمیت نسبی صادرات هر یک از این کشورها چیست؟ در سال ۱۹۶۸ ژاپن حدود ۱/۱۷ درصد واردات دویی را تأمین نموده و ۱/۴ درصد واردات این شیخ نشین از انگلستان تأمین شده است و بدین ترتیب ژاپن اولین و انگلستان دوسیم کشور صادرکننده کالا بدین شیخ نشین بوده اند. سوئیس، هندوستان، ایالات متحده، پاکستان، هلند، ایران، آلمان غربی و چین کمونیست پس از دو کشور فوق الذکر به ترتیب مقامهای بعدی را در صادرات بدین شیخ نشین دارا بوده‌اند. دیگر کشورهای صادرکننده کالا بدویی به ترتیب اهمیت عبارتند از ایتالیا، چکسلواکی، استرالیا، برمه، بلژیک، لبنان، فرانسه، تایلند، رومانی، اطریش، دانمارک، لهستان، مجارستان، شوروی، اسپانیا و یوگسلاوی. ژاپن که حدود ۱/۱۷ درصد بازاری دویی را در دست دارد صادرکننده انواع لوازم الکتریکی ترانزیستوری و انواع پارچه‌های پشمی و نخی و ایریشمی بدین شیخ نشین است. و انگلستان که حدود ۱/۴ درصد این بازار را در دست دارد صادرکننده انواع موتورهای تولیدکننده برق و لوازم الکتریکی، اتومبیل، ماشین آلات و قطعات متفصله آنها، انواع سیگار و سهمتراز همه پارچه‌های نخی، پشمی بدین شیخ نشین است. سوئیس صادرکننده انواع ساعت بدین بندر آزاد است. رقم واردات ساعت به دویی بسیار قابل ملاحظه است بطوریکه در حدود ۱ درصد واردات این بندر انواع ساعت‌های سوئیسی است که مجدداً از این شیخ نشین به کشورهای مجاور دیگر شیخ نشینهای همسایه صادر می‌گردد. مواد غذایی، پارچه و البسه، لوازم خانگی و ماشین آلات از هندوستان بدویی وارد شده و آمریکا صادرکننده

انواع اتومبیل‌های سواری و باری و لوازم یدکی آن، سیگار و دستگاه‌های تهویه مطبوع و ماشین‌های حفاری، تلویزیون، لاستیک و انواع کنسرو گوشت و سبزی بدین شیخ نشین است. آلمان غربی تا حدودی تأمین کننده نیازهای وارداتی دویی در زمینه انواع اتومبیل، رادیو گرام، تلویزیون و دستگاه‌های الکتریکی و لباس‌های دوخته شده است. آهن آلات از بلژیک، برنج از پاکستان و برمه، چای از سیلان، شکر از چکسلواکی و ادویه جات از هند و روغن‌های نباتی از هلند و میوه‌های تازه و خشک و انواع سبزیجات از لبنان و ایران بدین منطقه وارد می‌گردد.

با توجه به ترکیب کالاهای وارداتی و شناخت سیمای اقتصادی این شیخ نشین تحصیل این نتیجه چندان مشکل نیست که این کالاها کلاً جذب اقتصاد شیخ نشین دویی نگردیده بلکه مقادیر بسیار زیادی از آن مجدداً از این شیخ نشین بمناطق دیگر صادر شده و در حقیقت این شیخ نشین نقش یک بازار دوباره توزیع کننده را بخود گرفته که آنهم از ماهیت وجودی یک بندر آزاد است، بندر آزادی که در آن موانع گمرکی بکنار گذاشته شده و تجارت آزاد در معنی وسیع کلمه موجودیت یافته و تکامل پذیرفته است.